

СТ А Н О В И Щ Е

От: *проф. д-р Владя Бориславова Борисова*
УНСС, катедра „Интелектуална собственост и технологичен трансфер“

„Организация и управление извън сферата на материалното производство (по отрасли и подотрасли)“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *„Икономика и управление“* (*Интелектуална собственост по отрасли*) в УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Владислава Огнянова Пачева*
Тема на дисертационния труд: *„ПАТЕНТНА ПОЛИТИКА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА В ИНОВАЦИОННИТЕ ИНДУСТРИИ“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 3146/29.10.2021 г. на зам. ректора по НИД и международно сътрудничество на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Досторантът се е обучавал по докторска програма към катедра *„Интелектуална собственост и технологичен трансфер“* (към датата на зачисляване катедра *„Творчески индустрии и интелектуална собственост“*), *Бизнес факултет* на УНСС, по научна специалност *„Икономика и управление“* (*Интелектуална собственост по отрасли*) съгласно Заповед на Ректора на УНСС № 1027 / 29.03.2018 г. и при срок на обучение от 20.03.2018 до 20.03.2021 г. Срокът на обучение в докторантура е удължен със Заповед № 40 / 12.01.2021 г. до 20.03.2022 г. Обучението е осъществено в редовна форма през периода от 20.03.2018 г. до 30.10.2021 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е в обем от 205 страници, от които 192 страници основен текст /състоящ се от увод, три глави, заключение/, списък с използвана литература, приложения /5 бр./ и анкетна карта. Основният текст съдържа 7 фигури и 8 таблици, които кореспондират с текста и служат като доказателство за обособените изводи. Дисертационният труд е написан в научен стил и отговаря на изискванията за научно изследване.

Докторантът в хода на изследването е анализирал голям обем и разнообразни информационни източници, както и актуална научна литература с посочени 127 информационни източника, от които 92 източници научна литература на български (46 източника) и английски език (46 източника), 7 нормативни документа и 28 цифрово базирани източници.

Дисертационният труд отговаря на изискванията за коректно цитиране под черта с посочване на източник и страница на цитата. В дисертационният труд са направени 161 бележки под линия.

В изследването са включени примери от практиката, които позволяват по-задълбочено вникване в проблематиката, свързана с патентната политика на предприятията в иновационните индустрии и по-конкретно с триизмерния печат и изкуствения интелект.

В съдържателно отношение дисертационният труд е задълбочено и завършено изследване с теоретико-практическа насоченост. Актуалността на темата е добре аргументирана в увода на изследването, там е изведена и необходимостта от провеждането на изследването. Очертани са обекта, предмета, целите и задачите на дисертационния труд. Обект на изследване са предприятията в иновационните индустрии, а предмета разглежда тяхната патентната политика в иновационните индустрии.

Целта на изследването е точно и изчерпателно формулирана „да се разкрие значението на патентната политика на предприятията в иновационните индустрии в областта на изкуствения интелект и триизмерния печат и да се докаже, че закрилата на иновативните продукти като изобретения, полезни модели и ноу-хау може да ги превърне в значим икономически ресурс“. Задачите в изследването са добре разписани и допринасят за постигането на поставената цел, като изцяло кореспондират с постигнатите приноси моменти.

Изследователската теза, че „разработването и прилагането на патентна политика от предприятията в иновационните индустрии е значим фактор за конкурентоспособност в динамичната бизнес среда“, бива доказана в хода на изследването.

В изследването ясно са очертани поставените ограничения в изследователското поле до изкуствения интелект и триизмерния печат като вид иновационни индустрии и то на територията на България.

Приоритетно е приложен интердисциплинарния изследователски подход в изследването.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертационният труд е резултат на целенасочено самостоятелно изследване, в което личат задълбочени теоретични и практически познания в областта на патентната политика на предприятията в иновационните индустрии. В съдържателно отношение, то е „пилотно“ изследване, което притежава добра структура и логическа последователност, обособени в три глави:

В първа глава, успешно се идентифицира същността и характеристиките на иновационните индустрии, като се поставя акцент върху изкуствения интелект и триизмерния печат като вид иновационни индустрии. Иновациите са анализирани от гледна точка на интелектуалната собственост, а иновативния продукт е идентифициран като резултат от дейността на предприятията в иновационните индустрии. Дисертантът детайлно извежда основните участници в иновационните индустрии и анализира вътрешните и външните източници на финансиране на иновационните индустрии.

Втора глава, се фокусира върху патентната политика на предприятията в сферата на изкуствения интелект и триизмерния печат. Посочени са патентните проучвания като част от патентната политика на предприятията в областта на изкуствения интелект и триизмерния печат, и е идентифицирано мястото на патентната стратегия в патентната политика на предприятията. Акцентирано е върху патентния монопол, патентния пул и патентния трол. Положителна оценка заслужава подробният анализ на способите за закрила на иновативните продукти като интелектуална собственост по национален, европейски и международен ред. Анализирани са същностните параметри на ноу-хау като допълнителен способ за получаване на конкурентно предимство и е представено значението на техническото ноу. Включени са примери за патентовани изобретения и регистрирани полезни модели в областта на изкуствения интелект и триизмерния печат, които позволяват по-задълбочено вникване в изследваната проблематика. Идентифицирани са предимствата и недостатъците на закрилата на иновативните продукти като изобретения и полезни модели, предимствата и недостатъците на ноу-хау и е направен сравнителен анализ на обектите на интелектуална собственост, използвани

от предприятията в областта на изкуствения интелект и триизмерния печат. Идентифицирана е необходимостта от актуализация и синхронизация на Закона за патентите и регистрацията на полезните модели/ ЗПРПМ (изм. - дв, бр. 64 от 2006 г., в сила от 09.11.2006 г., изм. и доп. ДВ. бр.92 от 27 Октомври 2020г.) в областта на изкуствения интелект.

В трета глава, докторантът подробно изследва и систематизира бизнеса с интелектуална собственост в иновационните индустрии, както и стратегиите на предприятията за закрила и комерсиализация на обектите на индустриална собственост в областта на изкуствения интелект и триизмерния печат. Разгледана и анализирана е методиката на патентните проучвания в областта на изкуствения интелект и триизмерния печат. Проведени са задълбочени кабинетни (патентна активност) и извън кабинетни проучвания (100 български предприятия) в областта на изкуствения интелект и триизмерния печат като са изведени, систематизирани и анализирани резултатите от тях. Разработен е и концептуален модел за управление на обектите на индустриална собственост. Подробно са анализирани и използваните стратегии за комерсиализация на обектите на индустриална собственост в областта на изкуствения интелект и триизмерния печат.

4. Оценка на научните и научно-приложните приноси

Резултатите от изследването обогатяват академичното и приложното знание в областта на патентната политика на предприятията в иновационните индустрии.

Сред основните приносни моменти в изследването се открояват:

- разработване на изкуствения интелект и триизмерния печат като вид иновационни индустрии и на участниците в тях;
- изготвени модели за закрила на иновативните продукти като изобретения, полезни модели и ноу-хау и икономическите ползи от тяхната реализация;
- разработени са бизнес моделите за управление на интелектуалната собственост на предприятията в областта на изкуствения интелект и триизмерния печат, както и стратегиите за тяхната последваща комерсиализация.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите на докторанта са изготвени в съответствие с изискванията по индивидуалния учебен план и са свързани с неговото изследователско направление. По темата на дисертационния труд са

представени 5 самостоятелни публикации. Две от тях са на английски език, индексирани в базата на Google Scholar. Докторантът е участвал и в една международна научна конференция с представен научен доклад.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът на дисертанта е коректно изготвен в структурно и в съдържателно отношение и напълно отразява основната изследователска проблематика.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръчвам на дисертанта да продължи изследванията си в направлението „патентна политика на предприятията в иновационните индустрии“ в дълбочина. Препоръчвам също така да оформи дисертационния си труд за целите на неговото публикуване и използване като учебна литература по дисциплината Патентна политика и лицензионна търговия за нуждите на катедра „Интелектуална собственост и технологичен трансфер“ на УНСС.

8. Заключение

Дисертационният труд е завършено авторско изследване по актуален проблем с теоретична и научно-приложна насоченост. Разработен е в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на ОНС „доктор“, съгласно ЗРАСРБ и вътрешно нормативната уредба на УНСС. Това ми дава основание да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да оценят положително дисертационния труд на тема „ПАТЕНТНА ПОЛИТИКА НА ПРЕДПРИЯТИЯТА В ИНОВАЦИОННИТЕ ИНДУСТРИИ“, както и да гласувам положително „ЗА“ присъждането на ОНС „доктор“ на Владислава Огнянова Пачева.

26.11.2021 г.
София

Подпис: